

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

3.α. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση του παραθέματος (**ΚΕΙΜΕΝΟ Α**), να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

Ως προς το πρώτο σκέλος του ερωτήματος:

- «Αν υπήρχε τρόπος να διαλογιστεί κανείς με συνέπεια πάνω στη θρησκεία... εκτεθειμένοι σε κάθε λογής πλάνες.»

Ως προς το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος

- «Τι είναι η ανεξιθρησκία; Είναι ίδιον του ανθρώπου... νόμος της φύσης.»
- «Στις χρηματαγορές... για να τον πάρει με τη θρησκεία του.»

Οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναζητήσουν, βάσει του ερωτήματος, και να αναδείξουν, τεκμηριωμένα, τη σημασία που αποδίδει ο Βολταίρος στην ανεξιθρησκία και γενικότερα στην πνευματική ανεκτικότητα και κατ' επέκταση τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσει την επιχειρηματολογία του για το ζήτημα αυτό.

Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές/-τριες αναμένεται να αναφερθούν στο χρέος «να ανεχόμαστε ο ένας τις γνώμες του άλλου» καθώς η ανάγκη για διαλλακτικότητα και πνευματική ανεκτικότητα υπαγορεύεται από το γεγονός ότι όλοι είμαστε επιρρεπείς σε λάθη και πλάνες. Συνεπώς το να ανέχεται και (κατ' επέκταση) να σέβεται ο ένας τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του άλλου συνιστά τον μοναδικό τρόπο συνετής (λογικής) σκέψης σε ζητήματα θρησκείας.

Ως προς την τεκμηρίωση της παραπάνω άποψης από την πλευρά του Βολταίρου, αναμένεται οι μαθητές/-τριες να αναφερθούν στη διατύπωση της θέσης του αναφορικά με τον ορισμό της ανεξιθρησκίας (θρησκευτικό συναίσθημα: ανθρώπινο χαρακτηριστικό που συνδέεται με την ίδια την ανθρώπινη φύση) και στην αξιοποίηση του παραδείγματος που αντλεί από τις συνθήκες της εποχής (άνοιγμα αγορών- ανάπτυξη εμπορίου) προκειμένου να δείξει ότι οι διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις δεν εμποδίζουν τους ανθρώπους να συνδιαλλαχθούν μέσω του εμπορίου, καθώς κανείς δεν επιδιώκει να επιβάλλει τις πεποιθήσεις του στον άλλον.

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Κεφάλαιο 7, 1. Ο Διαφωτισμός, β. Οι ιδέες και οι φορείς τους] μπορεί να γίνει σύνδεση με την αναφορά:

- «[...] στρέφονται κατά του θρησκευτικού φανατισμού... κυρίως ο Βολταίρος [...]»

3.β. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση του παραθέματος (**ΚΕΙΜΕΝΟ Β**), να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

Ως προς το πρώτο σκέλος του ερωτήματος:

- «Αν υπήρχε στη χώρα αυτή μια θρησκεία, τότε θα υπήρχε ο φόβος του δεσποτισμού. Αν υπήρχαν δύο, θα κινδύνευαν να αλληλοεξοντωθούν. Αλλά υπάρχουν τριάντα και ζουν όλες ειρηνικά και ευτυχείς»

Ως προς το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος:

- «Ένας Άγγλος, ως ελεύθερος άνθρωπος, πηγαίνει στον ουρανό από όποιον δρόμο θέλει.»

Οι μαθητές/-τριες καλούνται να αναζητήσουν, βάσει του ερωτήματος, και να αναδείξουν, τεκμηριωμένα, το όφελος, σύμφωνα με τον Βολταίρο, από την ύπαρξη πολλών θρησκειών και κατ' επέκταση να επιχειρήσουν τη σύνδεση της άποψης αυτής με το δικαίωμα της ελευθερίας.

Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές/-τριες αναμένεται να αναφερθούν στο όφελος της ειρηνικής συμβίωσης και ευτυχίας στο πλαίσιο μιας κοινωνίας, τα οποία απορρέουν ως συνέπεια της ύπαρξης πολλών θρησκειών (αντί μιας που θα οδηγούσε σε δεσποτισμό ή δύο που θα οδηγούσαν σε διχασμό).

Η απάντηση στο δεύτερο σκέλος του ερωτήματος προκύπτει ως τεκμηρίωση της θέσης για την ωφελιμότητα της ύπαρξης πολλών θρησκειών: επειδή αυτό διασφαλίζει συγχρόνως το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής. Επιπρόσθετα, μπορεί να γίνει σύνδεση με την επισήμανση στην οποία προβαίνει ο ίδιος ο Βολταίρος στην πρώτη πρόταση του αποσπάσματος, μέσα από το παράδειγμα της Αγγλίας, στην οποία υπάρχουν (ελεύθερα) πολλά δόγματα, συνεπώς ο Άγγλος «ως ελεύθερος άνθρωπος» επιλέγει τον δικό του δρόμο προς τον ουρανό (χωρίς τον φόβο ότι θα διωχθεί για τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις).